

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 25-52.

Leto XVIII.

V Ljubljani, v četrtek, dne 10. oktobra 1935.

Štev. 102.

Narodno premoženje in kmetška zaščita

Silen padec cen agrarnih proizvodov in znižanje vrednosti zemlje ter druge težke posledice sedanjega gospodarskega krize, vse to je povzročilo, da mnogi kmetovalci ne morejo plačati svojih dolgov. Zato je postalo nujno, da se vprašanje kmetjskih dolgov reši, ker prišli bi še v težji in naravnost skrajno nevaren položaj, če bi se zadolženim kmetovalcem kratkoma prodala zemlja. Vprašanje kmetjskih dolgov je torej bilo treba rešiti.

Rešiti pa se je moglo v glavnem na dva načina: ali se upošteva samo stiska zadolženega kmetovalca, ali pa se izvede rešitev tega vprašanja tako, da bodo v celoti upoštevani tudi interesi upnikov. Prva rešitev bi bila bolj socialnega značaja, ker bi se upoštevali le interesi socialno šibkejšega — in kot takšen se smatra vsak dolžnik, druga pa bi bila gospodarsko pravilnejša, ker pomeni vsaka terjatev upnika aktivno postavko v bilanci narodnega premoženja.

Iz političnih razlogov, ker je kmetovalec najštevilnejši volilec, se je pri nas skušalo rešiti vprašanje kmetjskih dolgov le na prvi način in bila je prav resna nevarnost, da bi se vsi kmetjski dolgovci kar kratkoma brisali, pa čeprav bi zaradi tega nastala neizmerna gospodarska škoda. Vendar pa se je ta princip čisto enostranske rešitve kmetjskih dolgov v enem oziru popolnoma prelomil. Za privilegirane državne denarne zavode kmetška zaščita ne velja. Socialno načelo, ki bilo temelj vse kmetške zaščite, je bilo s tem temeljito porušeno, ker baš proti socialno najmočnejšim upnikom ni veljala kmetška zaščita. Tisti, ki bi mogli in zaradi svojih privilegijev tudi morali nekaj žrtvovati za razdolžitve kmeta, so bili svoje dolžnosti do celote oproščeni, zato pa v polni pezi zadeti trgovci in obrtniki ter tudi kmetovalci in celo kmetijske kreditne zadruge, ki so pomagali kmetu v njegovi stiski. Kesenje se je sicer ta težka napaka nekoliko omilila in izjemno stališče privilegiranih zavodov se je deloma raztegnilo tudi na kmetijske zadruge in deloma so se dovolile posebne ugodnosti tudi denarnim zavodom in bankam, le zasebnikom se ni storjena krivica niti najmanj olajšala.

Zlasti pa so se prezrle vse zahteve trgovcev in obrtnikov, da se izvzamejo iz zaščite vsaj njih terjatve za nabavljeno blago in za storjene usluge. Politični ozir do najbolj številnega volilca je potisnil v ozadje vse druge zahteve in interese in v jedru pomenijo vse dosedaj izdane uredbe o zaščiti kmeta brisanje kmetjskih dolgov, saj je bil glavni efekt vsake uredbe ta, da je s svojo odložitvijo vsakega plačila dolga za zopet eno leto utrdila v kmetjskem prebivalstvu prepričanje, da mu dolgov sploh ne bo treba plačati.

Tako se je prekoračil namen pravilne ureditve kmetjskih dolgov, ki je bil vendar samo ta, da se kmetovalcu pomaga iz stiske, v katero je zašel brez lastne krivde zaradi posledic splošne gospodarske krize. Obenem pa se naj bi kmetovalca tudi obvarovalo pred tem, da bi zaradi trenutne nemožnosti plačila dolgov prišel ob svojo zemljo. Namen prave ureditve vprašanja kmetjskih dolgov je bil torej samo ta, da se kmetovalcu pomaga, da se ohrani njegova gospodarska moč in da se s tem pomaga tudi vsemu narodnemu gospodarstvu. Iz političnih razlogov in večne licitacije za kmetjskimi volilnimi glasovi, pa se je začelo tako daleč, da se je škodovalo narodnemu gospodarstvu in s tem tudi kmetovalcu samemu. Kajti ni mogoče, da bi se kmetovalec opomogel, kadar trpi škodo vse narodno gospodarstvo.

Ne sme se namreč pozabiti, da pomeni brisanje kmetjskih dolgov tudi brisanje vseh terjatev za te dolgove. Te terjatve so bile aktivna naših denarnih zavodov, so bile aktivna trgovcev in obrtnikov, so bile aktivna tudi mnogih drugih posameznikov. Z

brisanjem kmetjskih dolgov so bila brisana tudi vsa ta aktivna in narodno premoženje se je znižalo, ni se pa dosegla kot nadomestilo prav nobena pridobitev. Za kolikor so bili brisani kmetjski dolgovci, za toliko se je tudi znižalo narodno premoženje, pa najsi so bile terjatve na te dolgove trenutno tudi nelikvidne. Toda slonele so vendarle na realnih vrednotah in tepega dne bi mogle oživetiti v celoti in s tem sanirale ves naš denarni trg. Tako pa je nakrat padlo narodno premoženje za nekaj milijard, a dobička ni od tega nobenega.

Zato je bilo napačno, če so te terjatve kratkoma uničene in je bil mnogo bolj pravilen in tudi mnogo bolj realen načrt, da se te terjatve uporabijo kot kritje za državne obveznice ali bankovce, ki bi imeli isti tečaj ko bankovci Narodne banke. Dobili bi tako nova plačilna sredstva, ki bi jih mogli uporabljati denarni zavodi in bili

bi tu zopet denar, ki ga naše narodno gospodarstvo tako nujno potrebuje. Tudi če bi se zgodilo to, kar so napovedovali nasprotniki tega predloga, da bi v zasebnem prometu padel tečaj teh novih plačilnih sredstev za polovico, bi vendarle imeli vsaj za to vsoto novih plačilnih sredstev. Tako pa so kmetjski dolgovci tudi črtani za polovico, samo da od tega nimamo nič.

Gospodarsko bi se zato vprašanje kmetjske razdolžitve pravilno rešilo le na ta način, da bi se sicer kmetovalcu čim bolj pomagalo, vendar ne v škodo narodnemu gospodarstvu. Kakor bi bilo napačno varovati pravice upnika v tej meri, da bi se uničil dolžnik, tako je napačno, ščititi dolžnika tako, da je uničen upnik. Še zlasti je to napačno, ker je na vse zadnje dolžnik vendarle negativni element, dočim pomeni vsaj večinoma upnik pozitiven element.

Močan tisk brani združne privilegije

Zadnji »Željezničarski združni vjesnik« objavlja na uvodnem mestu članek o vlogi tiska v združnem pokretu. V članku opozarja avtor na silno organizacijo združnega tiska v Angliji, Nemčiji in drugih državah, kjer so si zadruge ustanovile tudi velike in najbolj moderne tiskarne. — Na podlagi tega tiska so si pridobile zadruge in konzumi velikanski vpliv v javnosti in zaradi tega vpliva so tudi dosegli vse svoje privilegije. Poleg tega pa je ta tisk tudi najučinkovitejša propaganda za pridobivanje novih članov. Zato je treba, da se v vseh združnih tečajih stalno opozarja na pomen in važnost združnega tiska.

Opozorilo članarja našim nabavljalnim in konzumnim zadrugam je skoraj odveč, ker dejanja kažejo, da se naše nabavljalne in konzumne zadruge važnosti svojega tiska dobro zavedajo. Tako izdaja vsaka združna zveza v Ljubljani svoje glasilo, ravno tako nabavljalna zadruga v Mariboru, tudi stavbne zadruge so imele svoje glasilo, cela vrsta manjših tednikov in mesečnikov je ali celotno ali pa deloma v službi nabavljalnih in konzumnih zadrug. Poleg tega so vsi socialistični tedniki z vso odločnostjo na strani konzumnega združništva, prav tako pa propagirajo obenem s produktivnim združništvom tudi nabavljalno združništvo vsi veliki in vplivni politični tedniki Slovenije. A tudi slovenski dnevnik si vedno radi na uslugo zadrugam, kadarkoli jih te zaprosijo. Na močan in številan tisk se morejo opreti nabavljalne zadruge in konzumi in priznati je treba, da v ta namen tudi nekaj žrtvujejo. Ni močnejše zadruge, ki ne bi žrtvovala za tisk tudi 10.000 Din in več, združne zveze pa dajejo tudi več ko 100.000 Din na leto za svoj tisk.

Čisto drugačno sliko pa dobimo, če pogledamo na tisk gospodarskih stanov. — Številno listov, ki so popolnoma v službi gospodarskih stanov je le neznatno in jih

zadruge v tem pogledu silno nadkriljujejo. Še bolj pa glede naklade listov. Listi nabavljalnih zadrug in konzumov gredo tudi v desetisočih v svet, listi gospodarskih stanov dostikrat niti v tisoč izvodih. Člani nabavljalnih in konzumnih listov čitajo redno in zvesto svoje liste, pripadniki gospodarskih stanov le redko in površno, ker čitajo predvsem le politične dnevnik. — Najbolj žalostno pa je, da glasila tudi najbolj imovitih gospodarskih krogov ne dobivajo niti primeroma takšne materialne podpore ko združni tisk.

V tem omalovaževanju lastnega stanovskega tiska, v tem nezanimanju za lastni tisk je tudi eden glavnih vzrokov, da nabavljalne zadruge stalno rastejo, število trgovskih in obrtniških obratov pa stalno pada. V tem pa je tudi razlog, da tudi najbolj tehtni gospodarski in fiskalni razlogi stanovskih listov proti združnim privilegijem nimajo pravega učinka. Glas konzumnih in nabavljalnih zadrug se pač v javnosti močnejše sliši in zato obveljajo njih privilegiji, pa čeprav so z objektivnega narodno-gospodarskega in državnega stališča napačni.

Naj bi se zato gospodarske stanovske organizacije v večji meri zavedale svoje dolžnosti do stanovskega tiska. Vsi listi poedinci, ki trpe gmotno škodo od privilegijev zadrug, pa se naj resno vprašajo, če so tudi storili vse, kar je v njih moči za odpravo teh privilegijev. Če so podpirali in širili stanovski tisk, potem so to dolžnost izpolnili, če pa tega niso storili, potem so tudi sami krivi, da so še naprej v veljavi ti privilegiji. Brez žrtv ni uspehov in brez boja ni zmage. Najučinkovitejša žrtev pa je delo za tisk, ker je tisk danes v javnosti najmočnejše orožje. Nabavljalne zadruge in konzumi so poskrbeli, da je to njih orožje močno, niso pa tega storili gospodarski stanovi in zato jih še naprej uničujejo privilegiji zadrug in konzumov.

Medparlamentarna trgovinska konferenca v Londonu

Stabilizacije valut še ne bo

V Londonu se je začela interparlamentarna trgovinska in gospodarska konferenca, katere so se udeležili zastopniki 31 držav. Konferenca je bila otvorena s poslanico angleškega kralja, ki pravi, da je naloga konference posebno pomembna, ker se sestaja konferenca v času, ko se opažajo prvi znaki zblížanja. Konferenca pomeni naglasitev globoke resnice, da je prosperiteta dosegljiva le v sodelovanju, ne pa v izolaciji. Vsak narod mora iskati svoje blagostanje v blagostanju drugega naroda.

V imenu angleške vlade je pozdravil

konferenco zakladni min. Neville Chamberlain, ki je dejal, da so postali svetovni problemi v zadnjih letih nad vse komplicirani in težavni. Upa pa, da ni bil nauk teh težkih let zaman in da je zblížanje narodov bližje, kakor pa je bilo kdajkoli po vojni.

Nadalje je v svojem otvoritvenem govoru angleški zakladni minister Neville Chamberlain nastopil proti predlogu stabilizacije valut, češ da je pri sedanjem gospodarski napetosti v Evropi tudi vsak poskus valutne stabilizacije neprikladen. Chamberlainova izjava je bila angleški odgovor na

referat francoskega finančnega ministra Germain-Martina, ki je poudaril nujnost obnove mednarodne valutne stabilizacije, čeprav priznava, da je le malo upanja za njeno uresničenje. Velik del držav je sicer za stabilizacijo, toda vsaka ima svoje posebne želje. Ker pa niso sedanje razmere nikomur v korist, je treba delati na to, da pride do sporazuma. Po njegovem mnenju je najbolj pripravna pot, če se začne diplomatska pogajanja med posameznimi finančnimi ministri in zastopniki emisijskih bank. Pri tem bi se moralo zlasti gledati na to, da se doseže sodelovanje emisijskih bank ter postopna odprava vseh ovir zunanje trgovine.

Po vprašanju stabilizacije valut je konferenca razpravljala o klavzuli največje ugodnosti, ki pa ima danes le še platonično vrednost.

Tretje vprašanje, o katerem je razpravljala konferenca in za katero je bilo mnogo več zanimanja, pa je bilo vprašanje sodelovanja srednjeevropskih držav in o položaju kmetijstva v teh državah. Glavni referent o tej točki je bil čl. minister dr. Hodža. Naglasil je, da so srednje-evropske države pripravljene za sodelovanje in da so začele tudi že razpravljati o razdelitvi produkcije. Koncem svojega referata je predlagal resolucijo, ki zahteva ožje sodelovanje držav Male antante z državami donavskega bloka. Nadalje zahteva ustanovitev srednje-evropskega osrednjega urada za razdelitev odjema agrarnih proizvodov srednje evropskih držav. Resolucija dr. Hodže je bila po krajši debati soglasno sprejeta.

V debati je govoril tudi jugoslovanski zastopnik Mita Dimitrijević, ki je govoril zlasti o balkanskih državah, ki so danes solidarne. S svojimi 60 milj. prebivalcev so danes balkanske države ena najmočnejših agrarnih sil na kontinentu. Nato je poročal o sklepih balkanske konference za gospodarsko sodelovanje balkanskih držav. Končno je dejal, da predstavlja današnji politični in gospodarski Balkan deloma že mednarodno organizacijo, ki je pripravljena, da vstopi v okvir panevropske politike in gospodarske organizacije. — Končno je apeliral na zapadne države, da postanejo v večji meri odjemalke agrarnih proizvodov držav srednje Evrope in Balkana.

Nato je bila, kakor že povedano, sprejeta resolucija dr. Hodže.

Zasedanje Gospodarskega sveta Male antante

V Beogradu se je začela predkonferenca Gospodarskega sveta Male antante, ki začne zasedati v Beogradu dne 14. oktobra. Po sedanjem programu bodo predloženi letošnjemu zasedanju Gospodarskega sveta: poročila komisij za trgovino, železniški promet, donavsko plovbo, za normalizacijo in izenačenje čekovnega in meničnega prava ter referat poštne unije Male antante. Gospodarski svet pa bo nadalje razpravljal tudi o poročilu industrijske in turistične komisije ter o sklenitvi posebne konvencije, s katero naj bi se odpravilo dvojno obdajenje dediščin med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Na programu pa je tudi ustanovitev posebnega propagandnega odseka Male antante. Glavno vprašanje, o katerem bo sklepal Gospodarski svet, pa bo vprašanje povečanja gospodarskega sodelovanja držav Male antante, zlasti z ozirom na izpremembe, ki so nastale na mednarodnem trgu. Skušala se bo tudi povečati zunanja trgovina med Češkoslovaško in Jugoslavijo s sklenitvijo kompenzacijske pogodbe. Tudi trgovinski odnosi z Rumunijo se bodo skušali urediti na novi podlagi.

Povpraševanja

Tvrdba M. E. Kostopoulos, Athènes, Kratinou 11, želi stopiti v kupcijske zveze s tukajšnjimi izvozniki smrekovega in bukovnega lesa. Ponudbe je nasloviti direktno na prej imenovano tvrdko (v francoskem jeziku).

Nova uredba o zaščiti kmeta

(Nadaljevanje.)

Dolgovi kmetovalcev zadrugam

Čl. 4. — 1. Predpisi te uredbe se ne bodo uporabljali za terjatve kmetijskih zadrug in njihovih zvez, temveč bodo mogle vse te ustanove izterjati svoje terjatve od zaščitnih kmetovalcev po določilih, ki jih bodo za zadrage predpisale njih zveze, odnosno za zadrage za kmetijski kredit njihove banovinske zadrage za kmetijski kredit, za zveze pa Glavni zadrugi Savez, odnosno za banovinske zadrage za kmetijski kredit njih Državna zveza zadrug za kmetijski kredit. Te predpise mora odobriti kmetijski minister.

2. Kmetovalci člani zadrug se morejo tudi napram svoji zadrugi poslužiti predpisov čl. 5. te uredbe, če jim to odobri zadruga zveza, pri kateri je včlanjena njih zadruga. V tem primeru velja odst. 2 čl. 5. tudi za zadrage.

3. Kmetovalci, ki se morejo v smislu prejšnjega odstavka poslužiti zaščite, plačujejo svoji zadrugi 4,5 odstotka obresti.

4. Dolgovi kmetovalcev zadrugam se računajo v skupen dolg dolžnikov brez ozira na to, če se vračajo po tej uredbi ali ne.

Kdaj se odpiše 50 odstotkov dolga

Čl. 5. — 1. Kmetovalec, čegar skupni dolgovi v smislu čl. 1. odst. 2 znašajo več ko 50 odstotkov vrednosti njegovega premoženja, more zahtevati od pristojnega sodišča, da mu zniža dolg na 50 odstotkov. V tem primeru bo sodišče postopalo po predpisih po odst. 9 in znižalo dolg na polovico.

2. Za odpisane dolgeve kmetovalcev nad 50 odstotkov, a do 80 odstotkov vrednosti premoženja dolžnika se bo s posebnim zakonom določila upnikom pravična odškodnina od strani države.

3. Pri znižanju dolgov se ohrani prvenstveni red vknjižb terjatev tako proti kmetovalcu-dolžniku, kakor proti državi. Ostanek se po plačilu v vknjižbo zajamčenih terjatev upnikov razdeli sorazmerno na nevknjižene upnike.

4. V zvezi z odstavkom 9 čl. 3. bo izdal minister za trgovino in industrijo v sporazumu s finančnim in pravosodnim ministrom ter v soglasju z ministrskim svetom pravilnik glede obvez porokov za primer znižanja dolga v smislu tega člena za kmetijske menice, ki so se dale v reeskont. Do izdaje tega pravilnika ne more stari reeskontni upnik izterjati menice sodno, če mu porok prinese prolongat menice. Pravilnik bo tudi uredil zaveze poroka za te menične dolgeve glede obrestne mere.

Podaljšanje in skrajšanje plačilnega roka

5. Kmetovalec, ki misli, da ne more za doseči svojim obveznostim po čl. 3. in čegar dolgov ne znašajo več ko 20 odstotkov vrednosti njegovega premoženja, more zahtevati od sodišča podaljšanje plačilnega roka in znižanje obrestne mere. V tem primeru mora skušati sodišče doseči poravnavo med upnikom in dolžnikom. Poravnava se more doseči z odstopom premoženja, zmanjšanjem dolga, znižanjem obrestne mere, podaljšanjem plačilnega roka, ali na kateri drug način. Za poravnavo je potreben pristaneek upnika. Če se poravnava ne posreči, more sodišče dovoliti dolžniku podaljšanje plačilnega roka do največ 25 let v enakih letnih obrokih z znižanjem obrestne mere od 4,5 odstotka na največ 2 odstotka. Te olajšave dovoljuje sodišče, kadar in v kolikor nezadostni dohodki ne dovoljujejo plačila obveznosti v smislu čl. 3. Na te olajšave ima pravico tudi dolžnik, kateremu je znižan dolg na 50 odstotkov vrednosti njegovega premoženja v smislu odstavka 1.

6. Upnik, ki je mnenja, da more dolžnik izpolniti svoje obveznosti v krajšem roku, kakor pa je določen s čl. 3. te uredbe, more zahtevati od sodišča, da skrajša dolžniku plačilne roke. Sodišče bo tej zahtevi ustreglo, če znašajo skupni dolgov manj ko 20 odstotkov vrednosti dolžnikovega premoženja, dohodki dolžnika iz kmetijstva, živinoreje in gozda (zlasti zaradi ugodnejše prodaje pridelkov zaradi bližine potrošnih mest) kakor tudi dohodki iz drugih panog gospodarskih ali postranskih zaslužkov pa jamčijo za odplačilo dolga v krajšem roku. Sodišče bo po svobodni oceni skrajšalo plačilni rok, toda ne izpod 6 let. Dolžnik mora plačati dolg v roku, določenem od sodišča in v enakih letnih obrokih in z obrestmi, določenimi v čl. 3. Odobritev skrajšane roka velja samo za onega upnika, ki je zaprosil za ta postopek.

7. Prva plačila na podlagi sodnega izreka v smislu odst. 1, 5 in 6, zapadejo dne 15. novembra. Od dneva, ko vloži dolžnik prošnjo v smislu odst. 1, 5 in 6 do sklepa sodišča, plača obresti v smislu čl. 3. odst. 1 in 4. Med tem časom plačane obresti se računajo za čas od dneva vložitve prošnje do plačila prvega obroka z obroki, določenimi po sodišču. Tudi za plačila v smislu odst. 1, 5 in 6, veljajo določila čl. 3., odst. 11. V primeru izgube zaščite se more zahtevati samo plačilo za znižani dolg v smislu odst. 1.

8. Terjatve in posle v smislu te uredbe rešujejo okrožna sodišča v nespornem postopku.

9. O terjativah in poslih v smislu te uredbe razsodijo okrajna sodišča v nespornem postopku. V drugi stopnji odločajo okrožna sodišča. Sklepi teh sodišč so pravnoveljavni. Postopek pred sodišči bo predpisal s posebnim pravilnikom pravosodni minister v sporazumu s kmetijskim in trgovinskim ministrom.

Čl. 6. — Pristojno sodišče more na prošnjo dolžnika, ki zaradi elementarnih nesreč ne more plačati v smislu čl. 3., 4. in 5. te uredbe, odložiti prisilno izterjanje celoga ali le dela obroka, toda največ za eno leto. Sodišče izreče svojo razsodbo po zaslišanju strank in izvedbi ponujenih dokazov, v vsakem primeru pa mora zaslišati tudi strokovni organ banovine iz dotičnega področja. Ta olajšava se more iz istega razloga tudi ponoviti.

Agrarna reforma in zaščita

Čl. 7. — 1. Agrarni subjekti, ki so kupili zemljišče, ki je bilo pod agrarno reformo in ki so se pogodili, da plačajo kupnino v obrokih in v gotovini, morejo zapadli del kupovine, v kolikor se ni bila plačana do dneva uveljavljanja te uredbe ter tudi bodoča odplačila plačati prodajalcu z onkoličino pšenice, ki so jo mogli kupiti s pogojenim zneskom po tečaju pšenice, ki je na dan podpisa pogodbe notiral na najbližji borzi.

2. Agrarni subjekti, ki so kupili s fakultativnim odkupom zemljo od veleposesnikov ter kupno ceno dogovorili v določeni količini kmetijskih proizvodov ter se zavezali, da bodo plačali pogojene obroke v gotovini, morejo do uveljavljanja te uredbe zapadle obroke ko tudi bodoče plačati prodajalcu ali z dogovorjeno količino proizvodov, ki so jih dolžni dati po pogodbi ob dospelih rokih ali pa po vrednosti na dan njih dospelosti.

3. Tudi za vse druge kmetovalce, ki so kupili zemljo od veleposesnikov, veljajo določila odst. 1, če so se pogodili, da plačajo kupnino v gotovini, če pa so se pogodili, da plačajo v pridelkih, potem pa določila odst. 2.

4. V smislu čl. 1. in 2. tvorijo glavnic dolga dospel in neplačani, ko tudi še ne dospel obroki obenem z dolžnimi obrestmi do 15. novembra 1933. Ta glavnic se mora izplačati v 10 enakih obrokih in z obrestmi, določenimi v čl. 3., odst. 1. Obresti se ne plačajo v onih primerih, ko so bile obresti že pri sklenitvi kupoprodajne pogodbe vštete v kupnino. Prvi obrok mora plačati dolžnik dne 15. novembra 1935. Če je kupljena zemlja pod sekvestrom v korist prodajalca, se sekvester s koncem oktobra 1935 odpravlja.

5. Kot zemljišča, na katera se nanašajo odst. 1., 2. in 3., se smatrajo vsa ona zemljišča, ki so prišla v l. 1919. pod agrarno reformo.

6. Potrdila, če je bilo zemljišče v smislu čl. 7. odst. 5 dano pod agrarno reformo, izdajaja banske uprave kot agrarne oblasti.

7. Za dolžnike, kupce zemlje, ki ne plačajo v roku dospel obroke in obresti, velja predpis čl. 3., odst. 11.

8. Izvzemajo se od predpisov te uredbe dolgov, ki izvirajo iz nakupa zemlje pred 20. aprilom 1932, na katere se ne nanašajo odst. 5, če je kupnina dogovorjena v določeni količini kmetijskih proizvodov; dospel in do uveljavljanja te uredbe neplačani obroki se morajo plačati v treh enakih letnih obrokih, in sicer prvi najkasneje do 15. novembra 1933 in ostala do 15. nov. vsakega prih. leta. Če je pa bila kupnina dogovorjena v gotovini, more kupec, če je kmetovalec v smislu te uredbe, v kolikor se odreče plačane dela kupovine, vrniti prodajalcu kupljeno zemljo in s tem izpolniti svoje obveznosti do prodajalca. Če je na račun kupnine plačal manj kakor pa bi znašala zakupnina za ta čas, v katerem je užival kupljeno zemljo, je dolžan vrniti

prodajalcu razliko od skupnega zneska zakupnine. Ravno tako more tudi prodajalec, če je kmetovalec v smislu te uredbe, v smislu predpisov te uredbe zahtevati vrnitev zemlje, če je kupec kmetovalec, za odplačilo dolžnega zneska pa se hoče poslužiti predpisov te uredbe. V tem primeru ima prodajalec pravico, da zahteva kot odškodnino za uživano zemljo zakupnino, če pa je na račun odkupnine prejel več, kakor pa bi znašala zakupnina, mora razliko vrniti kupcu. Če hoče kupec obdržati in izplačati kupljeno zemljo, ni dolžan, da plača za njo več, kakor znaša današnja dvakratna prometna vrednost zemlje. Če je plačal več, se smatra, da je izpolnil svoje dogovorjene obveznosti, vendar pa nima pravice do povračila viška. Če pa na to ne pristane, more prodajalec zahtevati, da se mu vrne zemlja, vendar pa mora vrniti kupcu na račun kupnine prejeto plačila. Pogodbena stranka, ki zahteva razveljavljenje pogodbe, nima pravice, da se poslužuje te uredbe za dolgeve, nastale zbog razveljavljanja pogodbe. Vrednost zemlje in višino zakupnine določi sodišče.

9. Agrarni subjekti in drugi kmetovalci, ki se poslužijo določil tega člena, se ne morejo glede dolgov poslužiti drugih ugodnosti, predvidenih po tej uredbi.

10. Prisilne izvršbe za vrnitev zemljiške posesti po 20. aprilu 1932 in katerih lastnino je zadržal za sebe prodajalec za primer neplačanja dogovorjenega zneska, zemljišče pa do uveljavljanja te uredbe ni prišlo v last tretje osebe, so nične. V tem primeru je kupec dolžan plačati prodajalcu ostanek kupnine obenem z dospelimi in neplačanimi zakonitimi obrestmi do 15. novembra 1935, in sicer v petih enakih letnih obrokih z obrestmi, določenimi v čl. 3., odst. 1. Prvi obrok se mora plačati 15. novembra 1935, ostali pa tudi 15. novembra vsakega prihodnjega leta.

(Konec prihodnjich)

Drugod ne propadajo obrati

Dočim izkazuje statistika Zbornice za TOI v Ljubljani stalno padanje trgovskih in obrtniških obratov, izkazuje Zbornica v Novem Sadu povečanje števila trgovskih in obrtniških obratov. Tako se je povečalo v septembru na področju zbornice število trgovskih obratov za 28, gostinskih za 27, obrtniških pa za 72. Tudi število industrijskih obratov se je povečalo za 1. Skupno je bilo na področju zbornice koncem septembra 10.148 trgovin, 111 trg. podružnic in 146 prodajalnic, 18.934 obrtniških obratov s 112 podružnicami, 2.721 gostinskih obratov s 23 podružnicami ter 337 industrijskih podjetij s 4 podružnicami in 123 prodajalnami.

Ta statistika jasno dokazuje, da je gospodarsko stanje v Dravski banovini najtežje, ker nikjer ni propadlo tako mnogo trgovinskih in obrtniških podjetij, kakor baš v Sloveniji. Čas je, da to upošteva tudi naša davčna uprava.

Italija in njene kolonialne zahteve

Italija utemeljuje svoje kolonialne zahteve predvsem z viškom svojega prebivalstva, ki ne najde v Italiji več dela, temveč mora v tujino za delom in kruhom. Navidezno je ta razlog zelo prepričujoč, če pa pogledamo podrobneje statistiko prebivalstva v italijanskih kolonijah, pa izgubi skoraj vso svojo vrednost. Tako živi v Tripolisu, ki ima 650.000 prebivalcev, samo 20.000 Italijanov, v Cirenajki je od 325.000 prebivalcev samo 10.000 Italijanov, v Eritreji je od 400.000 prebivalcev 5000 Italijanov in v Somaliji samo 8000 Italijanov pri 650.000 prebivalcih. V 25 letih se je torej v italijanske kolonije naselilo komaj 50.000 Italijanov, pri čemer so uradniki všteti. Samo eno leto pa se izseli iz Italije okoli 400.000 izseljencev. To jasno dokazuje, da Italija niti s pridobitvijo novih kolonij ne bi mogla rešiti svojega populacijskega problema. Vzrok je jasen. — Predvsem manjka Italiji kapitala, da bi mogla z velikimi deli privabiti izseljence. Drugič pa so domačini tako ceneni delavci, da z njimi ne morejo konkurirati niti najbolj skromni Italijani.

Občni zbori

34. in 35. redni občni zbor delničarjev Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani bosta v soboto, dne 26. oktobra ob 15. uri v bančni dvorani. Na dnevnem redu sta tudi predloga o znižanju delniške glavnice ter o njenem zvišanju z izdajo prvenstvenih delnic, izprememba pravil in namestna volitev v upravni svet ter volitev nadzorstva. Vsaj deset delnic je treba za udeležbo na obnem zboru predložiti vsaj 8 dni pred obnim zborom.

Politične vesti

Dr. Maček je dejal dr. Dragoljubu Jovanoviću pri neki priliki, kakor je izjavil dr. Jovanović na shodu v Požarevcu: »Mi Hrvati moramo iti s Srbi, ker ti nimajo industrije, če pa ostanemo sami z našimi industrijci in veletrgovci, bi nas ti zadavili.«

Predsednik bolgarske vlade Tošev je izjavil, da je njegova vlada odločno za politiko prijateljstva z Jugoslavijo in da hoče to prijateljstvo še utrditi. Podobno je izjavil tudi bolgarski poslanik v Beogradu Kazasov.

Makedonstvujušči skrajnega krila Vanče Mihajlova so se začeli vračati na Bolgarsko, ker se je začela vlada naslanjati na nje.

Listi poročajo, da so bili aretirani bolgarski politiki v zaporih pretepani in da so morali bivšemu finančnemu ministru Todorovu izkazati zdravniško pomoč.

Českoslovaški vojni minister je izjavil, da je nevarnost, da se afriški konflikt razširi še na Evropo. Českoslovaški narod je na vse pripravljen in kdor bi se dotaknil njegove države, bo naletel na strnjen odpor vsega naroda. Rajši smrt ko suženjstvo, je geslo českoslovaškega naroda!

Diplomatične zveze med Abesinijo in Italijo so sedaj končno le pretrgane. Abesinski cesar je pozval italijanskega poslanika, da zapusti Abesinijo. V Ženevi so Abesinci utemeljili poziv s tem, ker je imel italijanski poslanik v Addis-Abebi še vedno radijsko postajo na poslaništvu in ker je bilo pri njem središče vohunske službe. Istočasno je bilo naročeno abesinskemu poslaniku v Rimu, da zahteva svoj potni list.

Abesinski cesar je dejal svojim vojakom po mobilizaciji: »Ne bojte se smrti, zakaj če bi morali umreti, potem boste umrli za domovino in za svobodo! Vaša pot je v zmago ali v smrt! Če boste zmagovali, potem boste osvojili italijansko Eritrejo in Somalijo. Abesinija bo velika in svobodna!« Skupščina Društva narodov je začela razpravljati o soglasnem predlogu Sveta, da se uporabijo proti Italiji sankcije. Kot prva sta govorila zastopnika Avstrije in Madjarske, ki sta bila seveda proti sankcijam. Razprava se nadaljuje.

Italijani so zasedli mesto Aksum, kjer so bili v starih časih kronani abesinski cesarji. Tudi o zavzetju več drugih mest poročajo Italijani. Vendar pa je treba k tem poročilom dostaviti, da se redna abesinska vojska še ni spoprijela z italijansko in zato tudi sedanje uspehe italijanske vojske ni previsoko ocenjevati.

Italijanski listi pišejo, da bo italijanska ofenziva najbrže za 14 dni ustavljena, da zgrade tehniški oddelki potrebne ceste in da utrde zavojevano zemljišče.

Abesinci so prodrli v Eritrejo in skušajo priti italijanskim četam v hrbet ter motiti njih zveze z zaledjem. Po nekkih vesteh so prišli že 45 km daleč in so oddaljeni samo 65 km od Asmare, kjer je glavni stan italijanske vojske. Italijani skušajo z letali očistiti Eritrejo od abesinskih čet.

Italijanske vesti o zavzetju Aksuma so se izkazale kot mnogo prezgodnje. Nasprotno poročajo najnovejša poročila, da so začeli Abesinci na vsej črti z uspešno ofenzivo ter da so zasedli zopet Aduo. Posebno nevarno pa je prodiranje Abesincev v Eritrejo. Boji so zelo krvavi. Abesinski letalci so doživeli tudi že prve zračne zmage. Abesinski cesar je izdal povelje, da morajo Abesinci braniti da zadnjega vsako ped zemlje. Bojevitost Abesincev je tako velika, da jih častniki komaj zadržujejo. V pospešenem tempu pošilja Italija nove čete v Afriko.

Abesinci so zaplenili od Italijanov že več tankov. Deloma so si jih priborili z orožjem, deloma pa so jih ujeli v izkopane past, kakor love slone. Mnogo vojakov domačinov iz Eritreje je z vsem orožjem pribežalo k Abesincem. Ras Sejum pa poroča, da je ujel italijanskega polkovnika in 30 oficirjev.

Abesinski cesar je odstavil vojnega ministra in imenoval novega, ker ni dovolj poskrbel za obrambo Adu.

Oster govor proti italijanskemu napadu na Abesinijo je imel angleški kenterberijski nadškof, ki je najvišji cerkveni dostojanstvenik Anglije.

Švedska vojaška misija bo ostala v Abesiniji, čeprav je bila odpoklicana.

Avstrijo bi bilo treba razdeliti med Nemčijo, Italijo in Jugoslavijo, piše angleška revija »Review of Reviews«. Italija naj bi dobila vso Tirolsko in Predarlško, Jugoslavija Spodnjo Koroško in del Štajerske, vse ostalo pa Nemčija.

Denarstvo

Poštna hranilnica v septembru

Število vlagateljev se je v septembru povečalo za 4.070 novih vlagateljev na skupno 350.904. Hranilne vloge so narasle za 5,5 milijona na 820,18 milijona Din. — V čerkovnem prometu je bilo otvorenih 86 novih računov in je njih skupno število naraslo na 25.201. Promet po teh računih je znašal v septembru nad 5,8 milijarde, od tega je bilo brezgotovinskega prometa nad 50/69 odstotkov. Stanje vlog po čerkovnih računih je znašalo koncem septembra 1.122,3 milijona Din. Skupno znašajo vse vloge pri Poštni hranilnici 1.946 milijonov dinarjev.

*

Na iniciativo naše Narodne banke bo v decembru v Beogradu konferenca guvernerjev narodnih bank držav Male antante.

Narodna banka opozarja ponovno, da se morajo vse terjatve za uvoz iz Francije plačati samo po kliringu z dinarji. Narodna banka je ugotovila, da uvozniki tega ne delajo in zato opozarja na kazenske sankcije za kršitev deviznih predpisov.

Po zadnjem izkazu Reichsbanke se je obtok plačilnih sredstev povečal od 5753 na 6263 milijonov mark, dočim je ostala zlata in devizna podloga banke skoraj neizpremenjena.

Že v 24 urah

harva, plesira in komično snaki obleke, klobake itd. Skrobl

in svetločrna srajca, ovratnike in manšete.

Pere, sušil, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4—6. Selenburgova ul. 2. Telefon št. 22-72.

Odbor za odkritje spomenika judenburških slovenskih vojakov

V ponedeljek dne 7. t. m. so se na poziv pripravljalnega odbora Zveze bojevnikov sestali v mestni posvetovalnici ljubljanski bivši vojak 17. pešpolka, nadalje bivši vojak iz drugih polkov ter drugi ugledni meščani. Zastopan je bil tudi mestni župan ljubljanski dr. Ravnihar. V imenu pripravljalnega odbora Zveze bojevnikov je poročal dr. Kamušič o akciji Judenburžanov za postavitev spomenika našim slovenskim vojakom, ki so umrli med svetovno vojno v Judenburgu. Kakor so Judenburžani iz lastnega nagiba vsa leta po vojni skrbeli za grobove naših fantov in mož, ki počivajo na judenburškem pokopališču, z enako pieteto kot za svoje lastne grobove, tako so sedaj na pokopališču pripravili lepo kapelo, v kateri je vzdana grobnica. Tu bodo položeni k večnemu počitku zemeljski ostanki naših slovenskih vojakov. Kapelo krasí krasna freska akad. slikarja Thome, v oltarno mizo nad grobnico pa je vzdana marmornata plošča, na kateri so vklesana imena vseh 83 slovenskih vojakov. Preureditev kapele so izvršili Judenburžani na lastno pobudo in niso zahtevali od Slovencev nobenega doprinosu k tozadnjim stroškom. Ob splošnem pritrdjenju pa je bilo sklenjeno, da bomo Slovenci sami prevzeli nase stroške za preureditev kapele, ker bo grobnica predvsem služila za večni počitek naših slovenskih ljudi, bivših vojakov. Na ta način se bomo dostojno oddolžili Judenburžanom za njihovo plemenito delo in počastili obenem spomin naših umrlih rojakov-vojakov.

Za preskrbo potrebnega denarja se je izvolil poseben odbor, sestavljen iz bivših vojakov 17. pešpolka in drugih uglednih Slovencev. Ta odbor bo izvedel nabiralno akcijo po vsej Sloveniji in bo tudi odposlal k blagoslovitvi te grobnice, ki bo 27. t. m. v Judenburgu, posebno deputacijo. Z ozirom da gre tu za slovensko čast in jugoslovanski ponos, ne bomo dopustili, da bi morali tuji državljani nositi stroške za napravo skupne grobnice slovenskih vojakov. Zato je pričakovati, da bo vsak Slovenec in vsako slovensko podjetje poslalo svoj prispevek. Ker pa je samo malo časa na razpolago, so vsi naprošeni, da nakažejo svoj prispevek čimprej na Knezoškofijski ordinarijat v Ljubljani z označbo, da je prispevek namenjen za judenburški spomenik. Imena darovalcev bodo objavljena.

Odbor posluje začasno v pisarni dr. Kamušiča, odvetnika v Ljubljani, Tavčarjeva ulica št. 10.

Čuvajmo Jugoslavijo!

Prijava zgradarine za leto 1936

»Finansijski zbornik« finančnega ministrstva z dne 3. oktobra objavlja okrožnico fin. ministrstva vsem fin. direktorijem in davčnim upravam glede prijave zgradarine za l. 1936. Iz okrožnice posnemamo:

Redne davčne prijave o zgradarini po čl. 105. zakona o neposrednih davkih se morajo vložiti od 16. oktobra do 14. novembra. Na podlagi čl. 4. zakona o neposrednih davkih pa se rok za sprejem prijav podaljša do 29. novembra. Tega dne morajo občine zopet zaključiti (prvič že 14. novembra) seznime o prijavah in jih poslati davčnim upravam. Do 6. decembra morajo nato davčne uprave sestaviti za vsako občino seznime davčnih zavezancev, ki niso prijavi zgradarine in jih pozvati, da to store v roku 8 dni, to je od 11. do 18. decembra.

Davčne prijave morajo proučiti s formalne in materialne strani (s parifikacijo) po točki 11. pravilnika z uporabo čl. 34. zakona o neposrednih davkih brezpogojno manjše davčne uprave najkasneje do 5. januarja, odmero davka pa v celoti dovršiti najkasneje do 16. februarja 1936.

Ker davčni organi še vedno ne znajo pravilno izvršiti parifikacije (tako pravi okrožnica), pa čeprav je dal davčni oddelek že ponovno obsežna navodila, se opozarjajo davčne uprave, da se mora izvršiti parifikacija dohodkov vedno pri objektih:

1. za katere ni vložena davčna prijava;
2. zaradi katerih je vrnjena davčna prijava v svrhu dopolnitve in ni bila ta davčni upravi zopet izročena;
3. za stavbe, ki so oddane v najem s pohištvom, orodjem, vrtno in zemljiščem;
4. če so podatki v prijavi sumljivi;
5. če prijavljena najemnina ne odgovarja lokalnim cenam;
6. če v stanovanju stanuje ali ga na drug način uporablja sam lastnik ali če ga daje brezplačno drugim v uporabo ter je pri-

javit dohodek, ki ne odgovarja krajevnim razmeram;

7. če je prijava vložena brez podpisa najemnika.

Kadar se izvede ocena na podlagi parifikacije, se mora objekt primerjati z objektom, podobnim onemu, za katerega se izvršuje parifikacija. Pri tem je treba upoštevati vse momente, ki vplivajo na višino dohodka, kakor: položaj poslopja napram centru mesta, ali je stavba na prometnem kraju, ali je nova stavba, ali ima potreben konfor in podobno. Primerjati je treba z istimi poslopij v istem kraju, ki ima enake pogoje in podobne prostore za oddajanje. Samo po sebi se razume, da se mora v prvi vrsti primerjati stanovanje ene hiše s podobnim stanovanjem v isti hiši, za katero je prijavljena najemnina sprejemljiva. Šele kadar takšnega stanovanja ne bi bilo, se primerja z drugim stanovanjem v najbližji okolici.

Na to se zlasti opozarjajo davčne uprave, ker se je opazilo, da se dostikrat primerjajo stanovanja, ki so v čisto drugem delu mesta, pa čeprav so hiše s podobnimi stanovanji bile v neposredni bližini.

Na davčni prijavi, odnosno na referatu je treba takoj zapisati, s katerim objektom se je izvršila parifikacija, kako izgleda ta objekt in koliko daje najemnine. To je treba storiti takoj, ne pa šele potem, ko se davčni zavezanec pritoži.

Če ne bi bilo primerne objekta za primerjavo, potem je treba dobro podkrepljen predlog predložiti davčnemu odboru, prav tako je pa treba postopati tudi v primeru čl. 35. zakona o neposrednih davkih.

Glede določitve brutto dohodkov za stavbe, ki se oddajajo v najem samo v času sezone, se mora postopati po navodilih, prejetih v razpisu br. 72.140/30.

Statistika jugoslovanskih plinarn

O proizvodnji in potrošnji plina je sestavil g. I. Trehar od mestne plinarne v Zagrebu zanimivo statistiko, iz katere posnemamo:

Plinarna	Skupna proizvodnja plina	Zasebni konzum	Javna razsvetljava	Lastna potrošnja	Izguba v napeljavah
	v m ³	v odstotkih			
Slav. Brod	85.925	20	34,6	7,2	39,1
Bjelina	293.622	59	31,3	4,7	5
Celje	144.125	84,1	—	7,2	8,7
Ljubljana	2.055.360	64,1	19,8	8	8,1
Maribor	779.100	82,2	—	2,6	15,2
Novi Sad	566.334	45,7	44,4	0,5	17,2
Osijek	516.990	73,3	—	9,5	17,2
Pančevo	234.165	36,7	11,5	15,3	36,5
Sarajevo	737.800	35,4	57,8	0,9	5,9
Split	946.100	62,2	9,8	6	18
Subotica	344.629	28,7	3,5	3,5	33,1
Vinkovci	143.000	33,8	52,5	3,5	10,2
Zagreb	6.482.820	68	18,5	4,2	9,3
Vsa Jugosl.	13.319.970	63,4	20,2	4,9	11,5

Proizvodnja se je povečala v primeru z letom 1933 za 263.525 m³. Povečala se je proizvodnja v Bjelovaru, Brodu, Ljubljani (za 75.810), Pančevu in Zagrebu, zmanjšala pa v Celju (za 29.958 m³), No-

vem Sadu, Osjeku, Sarajevu, Subotici in Vinkovci.

Vse plinarne so potrošile 31.200 ton premoga, od tega domačega premoga 910 ton, angleškega 2046, šleskega 17.882, ruhrskega 11.231 in drugega 41 ton. Več od polovice vsega premoga je potrošila plinarna v Zagrebu.

Vsa dolžina plinovodov v državi je znašala koncem leta 1932. 455 km, od tega v Zagrebu 89,5, v Ljubljani 47,4 v Mariboru 38,3 itd.

Cena plina je znašala: v Celju pri potrošnji 1—5 m³ Din 5, do 15 m³ Din 4, do 30 m³ Din 3,50 in nad 31 m³ Din 2,50—2,90, za industr. pa 2,20—2,50. — V Ljubljani Din 2,50, za industrijo Din 1,90—1,60, v Mariboru do 5 m³ Din 5, za vsak nadaljnji m³ pa 2 Din. V Zagrebu Din 2,50, za industrijo Din 2,25 do 2 Din.

Najbolj je padla proizvodnja plina v Osijeku, in sicer od 2.000.008 m³ v l. 1925. na 516.990 m³ v l. 1934.

V 13 plinarnah je bilo zaposlenih skupno 57 komercialnih, 31 teh. uradnikov, 73 monterjev, 17 popisovalcev, 26 instalaterjev, 10 drugih nameštencev, 68 profesionalistov, 87 kurjačev, 134 delavcev, skupno 508 osebe.

vih protektorjev; do 15. novembra pa o dobavi 1 stružnice.

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 23. oktobra ponudbe o dobavi brusnih kamnov.

Komanda podmorniške flotilje Tivat sprejema do 20. oktobra ponudbe o dobavi raznega orodja; do 25. oktobra pa o dobavi aparata za avtogeno varjenje. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 18. oktobra ponudbe o dobavi 2900 m gasilskih cevi in raznega jekla; do 20. oktobra pa o dobavi pločevine, železa, vijakov, kolofonije, arzenika, svinčene belila, železnega minija, parafina, nafte, šamotne opeke, žice itd. ter materiala za barvanje.

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 22. oktobra ponudbe o dobavi praporov in činovnih znakov, o dobavi sukna, bombaževine, platna, brisač, kokosovih preprog ter o dobavi barv, krede, šelaka, firneža, laka, čopičev itd.

Dne 15. oktobra bo pri Glavnem sanitetnem skladišču v Zemunu ofertna licitacija za dobavo 5000 parov usnjatih copat.

2. hidroplanska komanda Divulje sprejema do 21. oktobra ponudbe o dobavi železnega materiala.

Buče na postaji Velenje se odda v triletni zakup z licitacijo dne 16. oktobra pri Direkciji drž. železnic v Ljubljani (Ljubljanski dvor, soba št. 59). (Razpis je interesentom v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Adaptacijska dela na objektih vojašnice Vojvode Mišića v Mariboru se bodo oddala z ofertno licitacijo dne 17. oktobra pri referentu inženjerije Komande dravske divizijske oblasti v Ljubljani. (Pogoji so na vpogled pri referentu.)

Les se proda s pisanimi ponudbami, katere je vložiti do 21. oktobra pri Direkciji šum v Ljubljani. (Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Dne 21. oktobra bo pri Komandi dravske divizijske oblasti v Ljubljani ustna licitacija za dobavo 1500 parov planinskih-smučarskih čevljev.

Kaj sme imeti obrtnik v svojem obratu

Trgovinsko ministrstvo je izdalo naslednje pojasnilo:

Obseg dela obrtniških obratov se presoja po §§ 136 in 137 obrtnega zakona. Po § 137 sme imeti in prodajati obrtnik blago, ki ga sicer sam ne proizvaja, ki pa spada v njegovo stroko in ki je postranskega pomena. Če se o tem pojavi spor, potem se mora upoštevati dosedanj običaj v smislu § 136.

Za obrate, ki so obstojali ob izdaji obrtnega zakona, veljajo tudi določila § 446 obrtnega zakona, ker si je po teh določilih lastnik obrata pridobil pravico na delo v istem obsegu, v katerem je delal pred izdajo obrtnega zakona. Vendar pa se mora tudi v tem primeru ugotoviti, v katerem obsegu je delal dotični obrat in skladno s tem tudi postopati.

Zunanja trgovina

Češkoslovaška žitna družba je zaključila 30. junija svoje poslovno leto ter bo izplačala 50dostotno dividendo.

Rumunska vlada je sporočila italijanski vladi, da bo prepovedala izvoz petroleja v Italijo, če Italija ne plača takoj svojega starega dolga za petrolej v višini 1,26 milij. funtov.

Ker Italija ne more več dobivati premoga iz Anglije, se pogaja sedaj s Češkoslovaško glede dobave premoga. Načelen sporazum je bil pri pogajanjih že dosežen, sedaj gre le še za ureditev plačilnih pogojev.

Ameriški trgovci z bakrom bodo sklicali posebno konferenco producentov bakra, da sklepajo o velikanskih naročilih italijanske vlade. Prevladuje mnenje, da je treba ta naročila odkloniti.

Ker je nastalo v Avstriji veliko pomanjkanje masti, je dovolil avstrijski kontrolni urad za zunanjo trgovino izredni uvozni kontingent 1500 pitanih prešičev, ki se bodo uvozili tudi iz Jugoslavije.

Pomanjkanje margarine se opaža na Češkoslovaškem. Tudi kumarice za vlaganje primanjkuje.

Potrošnja je v Nemčiji padla v avgustu skoraj v vseh panogah. Edina panoga trgovine, ki je doživela večjo potrošnjo, so trgovine s kmetijskimi stroji.

Japonci so izkoristili angleško določilo, da je dopustno opraviti z znakom »British Manufacture« že blago, ki je bilo na angleškem ozemlju dogotovljeno ter pustiti svoje tekstilno blago barvati v Angliji. Na ta način so spravili samo v prvih 8 mesecih 1935 v britansko kolonije 17,5 milijonov kv. jardov svojega tekstilnega blaga. Odslej pa se bo smelo označevati kot britansko le ono blago, ki se bo popolnoma, od prve pa do zadnje produkcijske faze izdelalo v Veliki Britaniji.

Združene države Sev. Amerike so uvozile v avgustu blaga za 170, izvozile pa za 172 milijonov dolarjev. Trgovinska bilanca je bila torej v avgustu aktivna za 2 milijona, dočim je bila v juliju pasivna za 5 milijonov dolarjev.

Čisti dobiček koncerna Phillipsa je znašal 9,27 milijona goldinarjev in je za približno pol milijona goldinarjev manjši kot predlani, čeprav se je promet dvignil za 10 odstotkov. Dividenda je določena za navadno delnice na 11%, za prednostne pa na 7%. Delnice podjetja so se dvignile za 7 točk na 242. Podjetje zaposluje skupno 35.000 delavcev.

Sovjetska vlada je naročila v septembru v raznih državah 17 novih trgovskih ladij.

Univ. prof. dr. M. Škerlj:

7

Ženevske menične konvencije

Za regres pred dospelkom zbog nezanesljivosti (§ 42., t. 2.) zahteva naš zakon, da se menica trasatu (akceptantu) — pred dospelkom — tudi takrat predloži v plačilo in protestira, kadar je nezanesljivost nastopila zbog otvoritve stečaja nad njegovo imovino. EMZ v tem primeru ne zahteva predložitve v plačilo niti protesta, zadosti je za regres pred dospelkom, da se predloži sodni odlok o otvoritvi stečaja. Ta določba je povsem umestna; predložitev v plačilo in protest sta v tem primeru redno čista, pa s stroški združena formalnost. Glede regresa pred dospelkom iz razloga, da je trasant menice, ki se ne sme predložiti v akcept, padel pod stečaj, velja že danes in tudi poslej isto: odlok o otvoritvi stečaja nadomestuje predložitev v plačilo in protest.

Na kraju naj omenim, da bo naš novi menični zakon prav kakor nekateri drugi moral urediti vprašanje, ali in s katerimi pogoji daje uvedba postopka za prisilno poravnavo izven stečaja povod za regres pred dospelkom.

26. čl. 45. (§ 44.). Razlike so te:

a) Dočim mora indosant, ki je dobil obvestilo (notifikacijo), da menica ni sprejeta ali plačana, po našem zakonu obvestilo dati naprej v dveh dneh, ne računajoč dan sprejema, brez ozira, ali je kateri od njih ali sta oba (menična) praznika, bo po EMZ moral obvestilo dati naprej v dveh delavnih dneh.

b) Avalistov po našem zakonu ni treba posebej obveščati, po EMZ se mora v istem roku kakor sam podpisnik menice (trasant, indosant) obvestiti tudi njegov avalist; avalist pa ni dolžan dati obvestilo naprej.

c) EMZ nima 2. stavka 1. odstavka našega § 44. To je razumljivo, ker EMZ ne ureja nadomestnega protesta po našem § 77. Če pa bomo, kar po rezervah smemo,

obdržali nadomestni protest po § 77., odst. 1., bo morala določba izpuščenega stavka veljati dalje.

č) Za obvestilo je po obeh zakonih zadostna kakršnakoli oblika (ustno, telefonično, navadno ali priporočeno pismo, prosta vrnitev menice). Kogar zadene dolžnost obvestitve, mora dokazati, da jo je spolnil. Za dokaz pravočasnosti obvestitve — ne za vsebino obvestila — zadostuje po našem zakonu poštni receptis o priporočenem pismu, predanem pošti v zakonskem roku; po EMZ zadostuje kakršenkoli dokaz, da je — tudi nepriporočeno — pismo v roku predano pošti. To po smislu prav za prav velja že po našem zakonu; pri nepriporočenem pismu bo za dokaz pač treba prič. Če te ne morejo ob enem potrditi vsebine pisma, to ne bo olajšava. Ostalo bo še vedno praktičnejše priporočeno pismo. Vsebinsa se mora dokazati po določbah civilnega pravnega postopnika.

d) Poslednji odstavek § 44. določa, da oni, ki opusti ali zamudi obvestilo, ne izgubi svojih meničnih pravic, EMZ pa, da ne izgubi svoje pravice na regres. To je točneje rečeno, saj glavnega zavezanca (akceptanta, izdatelja lastne menice) ni treba obveščati, seveda tudi ne njegovega avalista.³

27. čl. 46. (§ 45.). Redakcijskih sprememb je precej, stvarna je samo ena: da tudi avalist lahko da klavzulo »brez protesta« (»brez stroškov«). Seveda pa njegova klavzula, pa bodisi da je trasantov avalist, velja samo za njega, edino trasantova klavzula učinkuje za vse menične regresne zavezanke. EMZ ni jassen v tem, ali tudi akceptantov avalist lahko pristavi to klavzulo. Po mojem mnenju ne bi imela pomena, ker protest sploh ni potreben, da avalist glavnega zavezanca ostane v zavezi.

³ Dvomljivo je, ali je francoski »négligence« pravilno prevedeno s »propuščanjem«. Boljše bi bilo »nemar« ali »neha«. Gre za vprašanje krivde, ki je z »négligence« izraženo jasno, ne pa s »propuščanjem«.

28. čl. 48. (§ 47.). Razlike so: a) EMZ ne govori o proviziji; ker jo rezerve dopuščajo, jo lahko obdržimo (Avstrija je to storila, celo 1/3 %); — b) če gre za regres pred dospelkom in zbog tega za odbitek eskonta od vsote, ki bi se plačala o dospelku, daje naš zakon regresantu pravico, da računi eskont po meri Narodne banke ali pa po tržni meri, EMZ dopušča samo eskont po meri Narodne banke; — c) poslednji odstavek § 47. odpade.

29. čl. 49. (§ 48.). Spremembe ustrezajo spremembam v t. 29., a) in c).⁴

30. čl. 52. (§ 51.). EMZ izrečno izraža misel, ki je vsebovana že v sedanjem zakonu, da v povratni menici more biti plačilni kraj le retrasatovo prebivališče, da se torej ne sme domicilirati v drugem kraju. S tem pač ni izključeno, da se v prebivališču domicilira pri drugi osebi (čl. 4. — § 4.).

31. čl. 54. (§ 53.). Razlike: a) EMZ izenačuje v 1. odstavku »zakonske odredbe katerekoli države«, t. j. moratorije z drugimi primeri višje sile; to je samo po sebi brez dvoma v redu, ker je moratorij za poedinca gotovo nepremagljiva zapreka, ostalo pa je še mnogo nejasnosti, s katerimi se tu ni moči baviti; b) po našem 5. odstavku je mogoče pri menici povpoglednici vzeti regres, čim je preteklo 30 dni, odkar je imetnik menice dal obvestilo o višji sili, na povpogledni rok se ni treba ozirati; po EMZ se k 30dnevnu roku prišteje povpogledni rok, kar je povsem dosledno in pravilno; — c) poslednji odstavek našega § 53. odpade, toda dobro bo, da se poslužimo rezerve po čl. 22. priloge II ženevske konvencije I, ker so to že storile druge države.

⁴ V čl. 51. (§ 50.) pravi izvirnik »une copie certifiée«, naš prevod (kakor tudi naš sedanjí zakon) pa »prepis menice sa svojim potvrdom«. Ali bo to prav? Ta prepis naj služi nadaljnjemu regresu, pričakovati bi bilo, da se zahteva uradna overitev.

(Se nadaljuje.)

Veletrgovina
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
več vrst žganja, moker
ter deželne pridelke
— kakor tudi razno-
vrstno
rudninsko vodo
Lastna prazarna za kavo in
mlini za dišave z električnim
obratom
Telefon št. 26-66 Ceniki na razpolago!

† Alojzij Pirnat

V torek je umrl v ljubljanski bolnišnici Alojzij Pirnat, trgovski potnik trvdke A. & E. Skaberné. Nad 40 let je požrtvovalno in z velikim strokovnim znanjem služil svoji trvdki. Pokojnik je bil eden najstarejših slovenskih trgovskih potnikov, ki je užival v vseh trgovskih krogih splošno spoštovanje. Zlasti pa so ga cenili njegovi stanovski tovariši, katerim je bil vedno zvest in vdan prijatelj.

Bodi mu ohranjen časten spomin!

Doma in po svetu

Ob prvi obletnici mučeniške smrti velikega kralja Aleksandra je bil združen ves jugoslovanski narod v eni sami misli in v eni volji, da bo vsak Jugoslovian do konca storil svojo dolžnost do domovine, kakor jo je izvršil on, ki je izkrevavel v Marseju.

Nj. Vis. knez Arsen je prišel iz Pariza v Beograd.

Pri nedeljskih občinskih volitvah v Omišu in Sutivanu sta bili izvoljeni listi HSS, ki sta bili edini vloženi.

Kredit 12.280.032 Din za zgraditev prvega dela proge Št. Janž-Sevnica je od vlade odobren.

Beograjski Slovenci, katerih je okoli 16 tisoč, so si ustanovili skupno društvo »Društvo Slovencev v Beogradu«. Za predsednika je bil izvoljen dr. Ravnik.

Velika radijska razstava bo od 27. oktobra do 5. novembra v Beogradu.

Vinarska zadruga Veloselo iz Dalmacije, je prodala na jesenskem ljubljanskem velesejmu, kakor poroča »Jugoslovanski Lloyd« 20 hl vina ter si pridobila še mnoge dobre poslovne zveze za nadaljnjo prodajo svojega vina. List poudarja, da je zadruga dosegla ta uspeh brez vsake podpore oblasti. Odgovornost za točnost vesti prepuščamo »J. L.«

15.000 Novosadčanov je odklonilo odkup kuluka in gredo raje delati cesto, kakor da bi plačali kuluk. To je pač zgovorna slika težkih gospodarskih razmer, ki vladajo pri nas.

Celjsko avtobusno podjetje je dobilo pravdo proti erarju zaradi povračila polovice odškodnine, ki jo je moralo plačati podjetje zaradi težke avtobusne nesreče pri Medlogu.

Umrli je francoski senator in bivši francoski veleposlanik v Rimu Henry de Jouve. Bil je eden najbolj odločnih pristašev francosko-italijanskega zblizanja.

Proglasitev splošne mobilizacije vseh vojaških zavezancev do 50. leta pričakujejo po poročilih listov v Italiji.

Pred italijanskim veleposlaništvom v Londonu so bile ponovno velike protitalijanske demonstracije.

Po informacijah ameriškega tiska se je pojavila med italijanskimi vojaki v Afriki kuga. Angleške pristaniške oblasti so izdale že obsežne varnostne ukrepe, da se kuga ne zanese v druge kraje.

Angleške oblasti na Malti so objavile, da more vsak državljani kupiti za dva šilinga plinsko masko. Siromašni ljudje bodo dobili maske zastonj.

Cezooceanski parniki redne vožnje, ki vozijo na progi New York-Batavija, ne vozijo več skozi Sueški prekop, temveč okoli Rta dobre nade.

Českoslovaški avtomobilski klub je nastavil posebne inženjerje in delavce, ki bodo brezplačno pregledali njegovim članom vse avtomobile ter jim svetovali, če in kako je treba popraviti njih vozila.

Tržna poročila

Tržne cene v Celju

dne 1. oktobra 1935.

Govedina: 1 kg volovskega mesa od 6 do 10, kravjega mesa 6, vampov 4, pljuč 5, jeter 8, ledvic 8, loja 5 Din. Teletina: 1 kg telečjega mesa I. 10—12, II. 8—10, jeter 8, pljuč 8 Din. Svinjina: 1 kg prašičjega mesa I. od 14—16, II. 12—14, pljuč 8, jeter 7, glave 8, parkljev 6, slanina domače 14—15, slanina hrvaške 15, slanina soljene 16, slanina na debelo 15, sala 15, suhe slanina 18—20, masti 17, šunke 18—20, prekajenega mesa 14—18, prekajenih parkljev 8, prekajene glave 10 do 12, jezika 16 Din.

Klobase: 1 kg krakovskih 20, debrecinskih 18, hrenovk 20, safalad 18, posebnih 20, tlačenk 16, polsuhih kranjskih 26, suhih kranjskih 30, 1 kranjska klobasa 3 do 4-50, 1 kg braunšviških 10, salami 42 do 60 Din.

Perutnina: 1 piščanec 10 do 16, kokoš 20 do 25, petelin 20 do 28, raca 20, domači zajec, manjši 5 do 12 Din.

Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 2, kisle smetane 12, 1 kg sirovega masla 22, čajnega masla 26 do 30, masla 20, bohinjskega sira 24 do 28, trapistovskega sira

16 do 20, polementalskega sira 24 do 30, sirčka 6, 1 jajce 1 Din.

Pijača: 1 liter starega vina 14 do 16, novega vina 10 do 14, piva 10, žganja 25 do 30 Din.

Kruh: 1 kg belega kruha 4, polbelega 3-50, črnega kruha 3, žemlja mala 0-50 Din.

Sadje: 1 kg jabolk 1-50 do 3, hrušk 4 do 6, breskev 4 do 5, grozdja 3 do 4, navadnega kostanja 4, 1 liter pečenega kostanja 6, 1 kg orehov 8, luščenih orehov 25, češpelj 3 do 4, suhih češpelj 7 do 10, suhih hrušk 7, 1 limona 1 Din.

Specerijsko blago: 1 kg kave Portoriko 78, Santos 54, Rio 44, pražene kave 54 do 98, čaja 96 do 130, kristal. belega sladkorja 13-25, sladkorja v kockah 15, sladkorja v prahu 16, medu 20, kavne primesi 16, riža 5-50 do 12, 1 liter namiznega olja 12, olivnega olja 16 do 30, bučnega olja 11, vinskega kisa 3 do 4, petroleja 7, spirita den. 11, 1 kg soli morske 2-75, soli kamene 3, celega popra 38, mletega popra 40, paprike 24 do 28, sladke paprike 28, testenin 6 do 10 Din.

Mlevski izdelki: 1 kg moka št. 00: na debelo 2-90, na drobno 3-25, št. 0: na debelo 2-90, na drobno 3, št. 2: na debelo 2-70, na drobno 2-75, št. 4 2-50, št. 5 2-30, št. 6 2-25, 1 kg ržene enotne moka 2-75, pšeničnega zdroba 3-50, koruznega zdroba 2, pšeničnih otrobov 1-50, koruzne moka 1-90, ajdove moka 3-70, kaše 3-50, ješprenja 3-50, ovsenega riža 7 Din.

Žito: 1 q pšenice 180, rži 160, ječmena 150, ovs 140, prosa 200, koruze 130 do 140, ajde 150, fižola 200 do 300, graha 1200, leča 1200 Din.

Kurivo: 1 q premoga, črni trboveljski 34 do 36, iz Liboj 28 do 32, črni zabukovski 35 do 39, iz Hude jame 36 do 38, rjavi ve-

lenjski 20 do 22, 1 kub. meter trdih drv 82, 100 kg trdih drv 22, 1 kub. meter mehkih drv 60, 100 kg mehkih drv 20 Din.

Zelenjava in gobe: 1 glava solate endivije 0-50 do 1, poznega zelja 2, kislega zelja 4, ohrovt 2, karfiola 8 do 10, kolerabe 2, 1 koleraba 0-25, 1 krožnik špinache 1-25, paradižnikov 2, kumar 1, buč 1, zelene paprike 3, 1 kg kumaric za vkisovanje 4, fižola v stroju 2, čebule 3, česna 7, krompirja poznega 1, repe 0-20, kisle repe 3, 1 krožnik jurčkov 4 do 5 Din.

Radio-Ljubljana

Petek, dne 11. oktobra: 11.00 Solška ura: Koroški Slovenci (Uršič France) — 12.00 Reprodukiran koncert resne glasbe — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, obvestila — 13.15 Narodne pesmi s spremljevanjem radijskega orkestra, pojo ga. Neratova, gđc. Mišičeva, g. Gostič, g. Janko — 14.00 Vreme, borza — 18.00: O ženski izobrazbi (Dora Vodnikova) — 18.20 Jacques Iber: Eicales (simf. suita na ploščah) — 18.40 Delavska ura: Problemi zasebnih nameščencev (Češnovar Slavko) — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nacionalna ura — 20.00 Prenos iz Zagreba — 22.00 Čas, vreme — 22.15 Citre solo, g. Mezgo-lits.

Sobota, dne 12. oktobra: 12.00 Virtuoz (instrumentalni sol. koncert na ploščah) — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, obvestila — 13.15 Plošče — 14.00 Vreme — 18.00 Radijski orkester — 18.40 Važna zunanepolitična vprašanja (dr. A. Kuhar) — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nacionalna ura — 20.00 Rezervirano za prenos — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Berlioz: Odlomki iz fantastične simfonije.

Trgovci! Naročajte blago pri
trvdrah, katere oglašajo v
„Trgovskem listu“!

Sporočamo žalostno vest, da je naš najstarejši zvesti so-
delavec, gospod

Alojzij Pirnat

trgovski potnik

po 40 letnem požrtvovalnem delu odšel k večnemu počitku.

Na njegovi zadnji poti ga bomo spremlili v četrtek ob
pol 3. uri popoldne iz mrtvaške veže splošne bolnice.

Ohranili ga bomo v hvaležnem in trajnem spominu.

Trvdka A. & E. SKABERNÉ, Ljubljana